DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.47778>

Authenticity process is conducted by

Makale Türü: Araştırma makalesi
Geliş Tarihi: 21-11-2020
Kabul Tarihi: 18-02-2021
On-line Yayın: 25-02-2021

Article Type: Research article
Submitted: 21-11-2020
Accepted: 18-02-2021
Published Online: 25-02-2021

Atıf Bilgisi / Reference Information

Kurt, E. (2021). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Animasyonların Dil Gelişimine Etkisi Hakkındaki Görüşlerine Yönelik Bir Özel Durum Çalışması. *Journal of History School*, 50, 493-511.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ANİMASYONLARIN DİL GELİŞİMİNE ETKİSİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK BİR ÖZEL DURUM ÇALIŞMASI

Elif KURT¹

Öz

Bireylerin dil gelişimi doğumdan sonra aile ve yakın çevreyle başlar. Özellikle soyut kavramlar ile karşılaşılınan dönem, okul ile tanışılan zamana rastlar. Bu dönemde dil gelişiminde okul öncesi öğretmenleri de büyük rol oynamaktadır. Günümüz koşulları düşünüldüğünde, gelişmiş teknolojik imkânlar çocukların dil gelişiminde kullanılabilecek materyalleri de çeşitlendirmektedir. Bu kapsamda değerlendirilebilecek materyallerden biri de animasyondur. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin animasyonların dil gelişimine etkisi ile ilgili görüşlerini belirlemek ve değerlendirmektir. Bir özel durum çalışması olan bu araştırma, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda 2019 yılında görev yapan altı okul öncesi öğretmenin katılımıyla yürütülmüştür. Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla toplanmıştır. Bu bağlamda elde edilen veriler, sürekli karşılaştırmalı analiz metoduyla çözümlenmiştir. Araştırma kapsamında, okul öncesi öğretmenleri, animasyonların dil gelişimi üzerinde kavram, cümle ve iletişim bağlamında olumlu etkiye sahip olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Ayrıca, okul öncesi öğretmenleri animasyonları materyal olarak kullanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dil Gelişimi, Okul Öncesi, Öğretmen, Animasyon.

¹ Dr., Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, elifkurt07@hotmail.com, Orcid: 0000-0003-1040-0406.

A Case Study on Preschool Teachers' Views on the Impact of Animations on Language Development

Abstract

Language development begins with family and immediate community after birth. The first encounter especially with abstract concepts coincides with the time of starting school. Preschool teachers play a big role in language development in this period. Given today's conditions, advanced technological opportunities also diversify materials that can be used in children's language development. Animations are among such materials. The purpose of the research was to explore and evaluate preschool teachers' views on the impact of animations on language development. This research was designed as a case study and carried out with six preschool teachers working in schools affiliated with the Ministry of National Education in 2019. The data were collected using a semi-structured interview form. They were analysed using the constant comparative method. The interviewed preschool teachers held the view that animations have a positive impact on language development in relation to concepts, sentences, and communication. The preschool teacher also reported using animations as material.

Keywords: Language Development, Preschool, Teacher, Animation.

GİRİŞ

Dil, iletişim bakımından, insanlar için en önemlisi olarak nitelendirilmesi mümkün bir araç olarak tanımlanabilir. Banguoğlu (1995, s.9) dili, sistem olarak nitelendirerek, dilin insanların isteklerini ifade etmek için kullanılan sesli işaretlerden oluştuğunu belirtir. Dilin en ayırıcı özelliği insan ile ilgili olmasıdır. İnsanlar, doğduklarında dili çevrelerinde hazır olarak bulurlar ve yaşam boyu kullanım için dil gelişim süreçlerinin içine girerler. Çünkü anlama ve anlatma yaşamı sürdürebilmek için vazgeçilmezidir.

Dil gelişimi, bireylerin sözcükleri, harfleri, rakamları öğrenerek saklaması ve bunları dilbilim kuralları çerçevesinde kullanmasının gelişimi olarak ifade edilir (Akay, 2000, s. 58). Bireyin dil gelişimi süreci, anne karnında dış dünya ile etkileşim başladığı için doğum öncesi dönemde başlar. Güneş (2007, s.36), bireylerin dünyaya bazı sesleri ve kelimeleri bilerek geldiğini belirtir. Anne karnındaki bebekler, aşına oldukları seslere doğum sonrasında yabancılik çekmemektedir. Bu durum, dil ile ilgili bilgilerin bireye doğum öncesi dönemde kodlandığının göstergesi durumundadır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Animasyonların Dil Gelişimine Etkisi Hakkındaki...

Doğumdan sonra dil gelişiminde öğrenme etkili olmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı (2015, s.4) tarafından yayınlanan, “Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, 0-72 Ay Dil Gelişimi” adlı modülde dil ile öğrenme arasındaki ilişkinin çift yönlü olduğu, dil kullanımının öğrenmeyi daha kolay hâle getirdiği, aynı zamanda öğrenirken de dil gelişiminin devam ettiği belirtilir.

Gelişim dönemleri ile paralel şekilde olan dil gelişimini etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bu faktörlerin bazıları bireysel, bazıları da çevreseldir. Kulak, dil ve benzeri organların sağlık durumları dil gelişiminin fiziksel boyutunda yer almaktadır. Bilişsel gelişim süreçlerinin sağlıklı ilerlemesi ve zekâ da bu süreçte önemli yer tutmaktadır. Şimşek (2005, s.17), dil gelişimindeki etmenler arasında zekâ düzeyi, sağlık durumu ve cinsiyetin bulunduğunu ifade eder.

Okul öncesi dönemde, dil gelişimi sürecindeki öğrenmelerde bireyin ailesi ve yakın çevresi çok önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle ailenin dil ile ilgili bilinç düzeyi henüz okul ile tanışmamış çocukların dil gelişiminde etkili olan bir unsurdur. Calp (2010, s.60), okul öncesi dönemindeki çocukların gerekli ilgiyi gördüklerinde, konuşma ortamına alındıklarında, oyun gruplarına girdiklerinde, kendilerine kitap okunduğunda ya da televizyon izletildiğinde konuşmak için cesaretlendiklerini belirtir. Bu süreçte aileler, çocuklara dil konusunda özenli davranmalıdır. Çocuğun sorularının cevapsız kalmaması, kitap okuma ve kavram etkinliklerinin planlanması bu süreçte ailenin sorumluluğundadır.

Çocukların okul ile tanışması ile dil gelişiminde aile ve yakın çevre dışında faktörleri de gündeme getirir. Bu dönemde dil gelişiminde okul öncesi öğretmenleri de büyük rol oynamaktadır. Özellikle soyut kavramlar ile karşılaşma bu dönemde söz konusu olmaktadır.

Okul öncesi öğretmenleri, dil ve kavram gelişimini dil etkinlikleri çerçevesinde planlamaktadır. Bu etkinliklerde kullanılabilecek çeşitli materyaller bulunmaktadır. Kitap, dergi, kelime kartları gibi basılı materyallerin yanında görsel ve işitsel bazı materyaller de dil gelişimi alanında kullanılmaktadır. Şimşek (2005, s.17), gazeteler ile dergilerin yanında televizyon, radyo, bilgisayar gibi araçların da çocukların dil gelişimine katkı sağladığını belirtir. Çizgi filmler, şarkılar ve benzeri de dil gelişimi alanında yararlanılabilecek materyaller arasında bulunmaktadır.

Günümüz koşulları düşünüldüğünde, gelişmiş teknolojik imkânlar çocukların dil gelişiminde kullanılabilecek materyalleri de çeşitlendirmektedir. Bu kapsamda değerlendirilebilecek materyallerden biri de animasyondur.

Animasyon, çağdaş öğretim teknolojileri kapsamındadır. Bir çoklu ortam aracı olan animasyon, canlandırma olarak ifade edilebilir. Animasyon, Burke, Greenbowe ve Windschitl (1998, s.1658) tarafından nesnelerin hareketini çizim ve canlandırma yoluyla gösteren hareketli resim olarak tanımlanır.

Animasyonlar, dil gelişimi sürecinde kullanılabilecek materyaller arasında yer alır. Akpınar (2005), eğitimde animasyonların kavram öğrenmede, kavram geliştirme ve bunları pekiştirmede kullanılabileceğini belirtir. Hem canlandırma yoluyla hayattan kesitler sunması, hem soyut kavramları somutlaştırması hem de bilgi aktarımına müsait yapıda olması animasyonların bu alanda kullanılabilişliğini arttırmaktadır. Ayrıca animasyonlar, sesli ve hareketli yapısıyla öğrencilerin dikkatini çekerek kalıcı ve eğlenceli öğrenmelere olanak sunmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin animasyonların dil gelişimine etkisi ile görüşlerini belirlemek ve değerlendirmektir.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada kullanılan yöntem hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin animasyonların dil gelişimine etkisi ile görüşlerini belirleyerek değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmada nitel yaklaşım esas alınmıştır. Nitel yaklaşım ile yürütülen çalışmalarda, araştırma yapan kişiler, bir ya da birden çok konuyu mevcut ortamında inceleyip, konu ile bağlantılı insanlara ait anlam dünyasına dayanarak olguyu anlamlandırarak yorumlama yoluna giderler (Denzin ve Lincoln, 2005). Araştırma, bir özel durum çalışmasıdır. Yin (1994), özel durum çalışmalarının araştırmacılara bir durum veya konuya yoğunlaşma imkânı verdiğini ifade eder.

Araştırma Grubu

Bu araştırma, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda 2019 yılında görev yapan 6 okul öncesi öğretmenin katılımı ile yürütülmüştür. Katılımcıların belirlenmesinde kolay ulaşılabılır durum örneklemesinden yararlanılmıştır.

Araştırma grubunda bulunan öğretmenler çalışmaya gönüllülük ilkesine bağlı olarak katılmışlardır. Verilerin toplanması için 2019 yılının haziran ayında mülakatlar yapılmıştır.

Tablo 1

Katılımcıların Kişisel Bilgileri

Öğretmen Kodu	Cinsiyet	Hizmet Süresi/ Yıl	Sınıfının Yaş Grubu	Sınıfındaki Öğrenci Sayısı
Ö1	Kadın	14	4-5	19
Ö2	Kadın	10	4-5	20
Ö3	Kadın	4	4-5	15
Ö4	Kadın	4	4-5	12
Ö5	Kadın	3	4-5	20
Ö6	Kadın	5	4-5	21

Araştırma kapsamında mülakat yapılan öğretmenlerin kişisel bilgileri Tablo 1’de yer almaktadır. Bu bilgilere göre, araştırmaya katılan bütün okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyeti kadındır. Öğretmenler, 3-14 yıl arasında hizmet süresine sahiptir. Öğretmenlerin tamamının sınıflarında 4-5 yaş grubu öğrenciler mevcuttur. Öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayısı 12-21 arasında değişmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış görüşme formu yardımıyla toplanmıştır. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu, ilgili literatür tarandıktan sonra araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Görüşme formunda, 2 bölüm ve 13 madde bulunmaktadır. Birinci bölüm, katılımcıların kişisel bilgilerine ulaşmak amaçlı 4; ikinci bölüm, okul öncesi öğretmenlerinin animasyonların dil gelişimine etkisi ile görüşlerini belirlemeye yönelik 9 maddeden oluşmaktadır.

Görüşme formu, 3 alan uzmanına sunulmuş ve her birinden görüş alınmıştır. Görüşlerin alınmasından sonra gerekli değişiklikler form üzerinde yapılmıştır. Ayrıca 3 öğretmen ile pilot uygulama yapılmış görüşme formunun açıklığı ve anlaşılabilirliği bu şekilde sınanmıştır.

Verilerin Analizi

Okul öncesi öğretmenleri ile gerçekleştirilen görüşmeler sonunda elde edilmiş olan veriler, sürekli karşılaştırmalı analiz metodu ile çözümlenmiştir. Ekiz (2009, s.91), sürekli karşılaştırmalı analizi mevcut verilerin tümevarımsal bir şekilde kodlanması ve sonrasında var olan diğer verilerle sürekli olarak karşılaştırılması olarak tanımlar. Bu çalışma kapsamındaki veriler sürekli karşılaştırmalı olarak analiz edilerek tablolar hâlinde sunulmuştur. Tablolar,

katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinden bire bir alıntılar ile desteklenmiştir.

Tablolarda bulunan “Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5 ve Ö6” kodları, araştırmaya katılan öğretmenleri belirtmektedir.

BULGULAR ve YORUM

Okul öncesi öğretmenleri ile yapılmış olan yarı yapılandırılmış mülakatlar sonucu edinilen bulgular sunulmuştur.

Araştırmaya katılmış olan okul öncesi öğretmenlerinin animasyonları materyal olarak kullanma durumları, sıklıkları ve edinme şekilleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Okul Öncesi Öğretmenlerin Animasyonları Materyal Olarak Kullanma Durumları, Sıklıkları ve Edinme Şekilleri

Öğretmen	Öğretmenlerin Animasyonları Kullanma Durumları	Öğretmenlerin Animasyonları Kullanma Sıklıkları	Öğretmenlerin Materyal Olarak Kullandıkları Animasyonları Edinme Şekilleri
Ö1	Kullanıyor	Haftada 2-3 kere	-İnternet kaynakları üzerinden
Ö2	Kullanıyor	Haftada 2 kere	-İnternet kaynakları üzerinden
Ö3	Kullanıyor	Haftada 3 kere	-İnternet kaynakları üzerinden
Ö4	Kullanıyor	Haftada 2 kere	-İnternet kaynakları üzerinden
Ö5	Kullanıyor	Haftada 3-4 kere	-İnternet kaynakları üzerinden -Film CD’lerinden
Ö6	Kullanıyor	Haftada 1 kere	-İnternet kaynakları üzerinden

Tablo 2’de, okul öncesi öğretmenlerinin tamamının animasyonları materyal olarak kullandığı görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin animasyon kullanma sıklığı haftada 1 ile 4 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin tamamı animasyonları internet kaynakları üzerinden edindiklerini ifade etmişlerdir. Yalnızca bir öğretmen, animasyon elde etmekte internet kaynaklarına ek olarak film CD’lerinden yararlandığını ifade etmiştir.

Tablo 3’te katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin dil gelişimi kapsamında kullandıkları animasyonlarda aradıkları niteliklere yer verilmiştir.

Tablo 3

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dil Gelişimi Kapsamında Kullandıkları Animasyonlarda Aradıkları Nitelikler

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dil Gelişimi Kapsamında Kullandıkları Animasyonlarda Aradıkları Nitelikler	Öğretmen
-Animasyonun seviyeye uygun olması	Ö1
-Animasyonun ilgi çekici olması	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5
-Animasyonun yerli olması	Ö1
-Animasyonun eğlenceli olması	Ö2, Ö5, Ö6
-Animasyonun uygun uzunlukta olması	Ö3
-Animasyonun öğretici olması	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6

Tablo 3'e göre okul öncesi öğretmenlerinin dil gelişimi kapsamında kullandıkları animasyonlarda aradıkları nitelikler şunlardır:

- Animasyonun seviyeye uygun olması
- Animasyonun ilgi çekici olması
- Animasyonun yerli olması
- Animasyonun eğlenceli olması
- Animasyonun uygun uzunlukta olması
- Animasyonun öğretici olması

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenleri, dil gelişimi kapsamında kullandıkları animasyonlarda en fazla ilgi çekicilik niteliğini aramaktadır. Bunu izleyen nitelikler, animasyonların öğretici ve eğlenceli olmasıdır.

Katılımcı öğretmenlerden **Ö1**: *Genellikle, böyle çocukların ilgisini çekebilecek şeyler seçiyorum. Zaten animasyon deyince çocuklar seviyor. Çocukların izlerken zorlanmayacağı, yaşlarına uygun olması önemli. Yoksa çocukların yaşına uygun olmazsa anlamsız olur. Bir de özellikle yerli animasyonların seçilmesi daha etkili oluyor bence. Çünkü bizim kültürümüz. Bizim kültürümüzü yansıtıyor. Çocuklar kültürümüzle ilgili bir şeyler de öğrenmeli. Kendi geleneklerimizin özelliklerini bilmeli. Bu da önemli bence. İfadeleriyle materyal olarak kullandığı animasyonlarda seviyeye uygunluk, ilgi çekicilik ve yerli olma gibi nitelikleri aradığını belirtmiştir. Ö3 ise animasyonların ilgi çekicilik, öğreticilik ve ilgi çekici olma niteliklerini belirterek görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir: **Ö3**: *Animasyon seçiminde dikkatliyim. Bir kere çocuğa bir şey öğretiyor mu diye bakıyorum. Çocuğun yaşına uygun mu? Bunlar çok önemli. Eğer uygunsa kullanıyorum. Bir de animasyonun süresine bakıyorum. Eğer çok uzunsa çocuklar sıkılabilir. Anlıyorum zaten**

sıkıldıklarını, başka şeylerle ilgileniyorlar. Ama çok uzun değilse animasyon, bunlar olmuyor. O yüzden süre de çok önemli bence.

Tablo 4'te katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin dil gelişimi kapsamında animasyon kullanma amaçlarına yer verilmiştir

Tablo 4

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dil Gelişimi Kapsamında Animasyon Kullanma Amaçları

Öğretmen	Dil Gelişimi Kapsamında Animasyon Kullanma Amaçları
Ö1	-Etkinlikleri çeşitlendirme -Eğlendirerek öğretme
Ö2	-Eğlendirerek öğretme
Ö3	-Etkinlikleri çeşitlendirme -Öğrenilenlerin pekişmesini sağlama
Ö4	-Etkinlikleri çeşitlendirme -Eğlendirerek öğretme
Ö5	-Etkinlikleri çeşitlendirme -Eğlendirerek öğretme
Ö6	-Öğrenilenlerin pekişmesini sağlama -Öğrenme sürecinde hoşça vakit geçirme

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin dil gelişimi kapsamında animasyon kullanma amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- Etkinlikleri çeşitlendirme
- Eğlendirerek öğretme
- Öğrenilenlerin pekişmesini sağlama
- Öğrenme sürecinde hoşça vakit geçirme

Araştırmaya katılan öğretmenler dil gelişimi kapsamında en fazla eğlendirerek öğretme ve etkinlikleri çeşitlendirme amaçlarıyla animasyon kullanmaktadır. Bunları sırasıyla öğrenilenlerin pekişmesini sağlama ve öğrenme sürecinde hoşça vakit geçirme amaçları izlemektedir.

Dil gelişimi kapsamında animasyonları eğlendirerek öğretme ve etkinlikleri çeşitlendirme amaçlarıyla kullanan **Ö5:** *Animasyonları birkaç amaç için kullanıyorum. Mesela, dil etkinliklerini sürekli aynı şekilde yaptırmak istemiyorum. Değişiklik yapmak istediğimde animasyon iyi oluyor. Sonra, çocuklar hem eğlensin hem de öğrensin diye de animasyon iyi oluyor bazen.* Ö6 ise animasyonları kullanmasa öğrenilenlerin pekişmesini sağlama ve öğrenme sürecinde hoşça vakit geçirme amaçları olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: **Ö6:** *Dil etkinliklerinde animasyonları kullanmam şundan dolayı... Çocuklar kendi*

öğrettiğim şeyleri animasyonla tekrar etmiş oluyor. Böyle daha iyi öğreniyorlar. Zaten kendim de tekrarlar yapıyorum ama animasyon olunca daha güzel oluyor. Ayrıca çocukların eğlenmesi için de kullanıyorum. Yani eğlenirken öğrenme...

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin tamamı, animasyonların dil gelişimi üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu görüşündedir. Bu kapsamdaki öğretmen görüşleri, kavram, cümle ve iletişim bağlamında ayrı ayrı sınıflandırılmıştır.

Tablo 5'te okul öncesi öğretmenlerinin kavram gelişiminde animasyonların etkisi ile ilgili görüşleri gösterilmiştir.

Tablo 5

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kavram Gelişiminde Animasyonların Etkisi ile İlgili Görüşleri

Öğretmen	Kavram Gelişiminde Animasyonların Etki Durumu	Kavram Gelişiminde Animasyonların Etki Nedeni
Ö1	Etkili	-Soyut kavramları somutlaştırma -Kavram sayısını arttırma -Kavramla ilgili çeşitli örnekler sunma -Soyut kavramları somutlaştırma
Ö2	Etkili	-Kavram sayısını arttırma -Kavram geliştirmeyi hızlandırma -Kavramların kalıcı olmasını sağlama
Ö3	Etkili	-Soyut kavramları somutlaştırma -Kavram sayısını arttırma
Ö4	Etkili	-Kavram geliştirmeyi hızlandırma -Kavramların kalıcı olmasını sağlama
Ö5	Etkili	-Soyut kavramları somutlaştırma -Kavram sayısını arttırma
Ö6	Etkili	-Soyut kavramları somutlaştırma -Kavram sayısını arttırma

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin tamamı kavram gelişiminde animasyonların etkili olduğunu düşünmektedir. Katılımcı okul öncesi öğretmenleri kavram gelişiminde animasyonların etkisinin nedenlerini şu şekilde sıralamaktadır:

- Soyut kavramları somutlaştırma
- Kavram sayısını arttırma
- Kavramla ilgili çeşitli örnekler sunma
- Kavram geliştirmeyi hızlandırma
- Kavramların kalıcı olmasını sağlama

Katılımcı okul öncesi öğretmenleri, animasyonların kavram gelişiminde etkisini en fazla soyut kavramları somutlaştırma ve kavram sayısını arttırma nedenlerine bağlamaktadır. Bunları, kavram geliştirmeyi hızlandırma, kavramların kalıcı olmasını sağlama ve kavramla ilgili çeşitli örnekler sunma nedenleri izlemektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden **Ö1:** *Kavramlarda animasyonların etkili olduğunu düşünüyorum. Özellikle soyut kavramları verirken biz çok zorlanıyoruz. Animasyonlarda soyut kavramlar, başka şeylerin içine çok güzel yedirilmiş oluyor. Bu da kolaylık sağlıyor. Bütün kavramlar için bu geçerli. Çocuğun daha çok kavram öğrenmesi de bu sayede oluyor. Hatta animasyon izlerken başka örnekler de öğreniyorlar kavramla ilgili. Belki benim aklıma gelmeyecek örnekler animasyonda çıkabiliyor. Görüşleriyle animasyonların kavram gelişimindeki etkisini; soyut kavramları somutlaştırma, kavram sayısını arttırma ve kavramla ilgili çeşitli örnekler sunma nedenlerine bağlayarak belirtmiştir. Ö2 ise animasyonların kavram gelişiminde etkili olduğunu soyut kavramları somutlaştırma, kavram sayısını arttırma, kavram geliştirmeyi hızlandırma ve kavramların kalıcı olmasını sağlama nedenlerini belirterek şu cümleler ile aktarmıştır: **Ö2:** *Animasyonlar, evet etkili. Özellikle soyut kavramlarla ilgili. Çocuklar animasyon izlediğinde soyut kavramları somut hâle getirmede sıkıntı yaşamıyor. Çünkü görüyor. Çocuklar görünce daha iyi öğreniyorlar, unutmuyorlar. Iıı... Mesela, zaman kavramı... Benim bir saatte anlatacağım sabah- öğle- akşam, animasyonda bir iki dakikada gösteriliyor. Ben anlatınca hem daha uzun sürüyor hem de çocuğun aklında kalması daha zor. Bir de animasyonlarda daha fazla kavram geçebiliyor. Bunlar hep animasyonların nimetleri diyebilirim.**

Tablo 6’da okul öncesi öğretmenlerinin cümle kurmada animasyonların etkisi ile ilgili görüşleri gösterilmiştir.

Tablo 6

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Cümle Kurmada Animasyonların Etkisi ile ilgili Görüşleri

Öğretmen	Cümle Kurmada Animasyonların Etki Durumu	Cümle Kurmada Animasyonların Etki Nedeni
Ö1	+	-Düzgün cümle kurmayı sağlama -Cümle kurmada zorluk yaşanmasına engel olma
Ö2	+	-Düzgün cümle kurmayı sağlama
Ö3	+	-Düzgün cümle kurmayı sağlama -Cümleleri doğru şekilde kullanmayı sağlama
Ö4	+	-Düzgün cümle kurmayı sağlama -Cümle kurmada zorluk yaşanmasına engel olma
Ö5	+	-Düzgün cümle kurmayı sağlama
Ö6	+	-Düzgün cümle kurmayı sağlama

Tablo 6'ya göre katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin tümü animasyonların cümle kurmada etkili olduğu görüşündedir. Katılımcı okul öncesi öğretmenlerine göre animasyonların cümle kurmada etkili olmasının nedenleri şunlardır:

- Düzgün cümle kurmayı sağlama
- Cümle kurmada zorluk yaşanmasına engel olma
- Cümleleri doğru şekilde kullanmayı sağlama

Okul öncesi öğretmenleri, cümle kurmada animasyonların en fazla düzgün cümle kurmayı sağladığı için dil gelişiminde etkili olduğunu düşünmektedir. Bunu izleyen nedenler, animasyonların cümle kurmada zorluk yaşanmasına engel olması ve cümleleri doğru şekilde kullanmayı sağlamasıdır.

Okul öncesi öğretmenlerinden **Ö3**: *Animasyonların çocuklarda cümle kurmaya etkisi var tabii ki. Faydalı. Şöyle... İzledikçe, oradaki cümleleri duydukça örnek oluyor. Çocuk da doğru cümleler kuruyor ve bunları ne şekilde kullanacağını da öğreniyor. Animasyonlar bu konuda cümle kurmada etkili oluyor. Şeklinde görüş bildirerek cümle kurmada animasyonların etkisini cümleleri düzgün kurma ve bunları doğru şekilde kullanmayı sağlamaya bağlamıştır. Ö4 ise cümle kurmada animasyonların etkili olduğunu düzgün cümle kurma ve cümleleri kurmada zorluk çekmemeyi vurgulayarak şöyle görüş aktarmıştır: **Ö4**: *Animasyonlar izledikçe çocuklar cümleleri duya duya, bir çırpıda cümle kurabiliyor. Çok düşünmeden, duraksamadan rahatça cümle**

kuruyorlar. Yani, mesela, bir şey söyleyip boşluk bırakmadan hemen doğru bir şekilde cümleyi söyleyebiliyorlar. Bunu gözlemledim.

Tablo 7’de okul öncesi öğretmenlerinin iletişim sürecinde animasyonların etkisi ile ilgili görüşleri verilmiştir.

Tablo 7

Okul Öncesi Öğretmenlerinin İletişim Sürecinde Animasyonların Etkisi ile ilgili Görüşleri

Öğretmen	İletişim Sürecinde Animasyonların Etki Durumu	İletişim Sürecinde Animasyonların Etki Nedeni
Ö1	Etkili	-İletişim sürecini başarılı sürdürmeyi sağlama -Daha rahat iletişim kurmayı sağlama
Ö2	Etkili	-İletişim sürecini başarılı sürdürmeyi sağlama -Akran iletişimini arttırma
Ö3	Etkili	-İletişim sürecini başarılı sürdürmeyi sağlama -Daha rahat iletişim kurmayı sağlama -Akran iletişimini arttırma
Ö4	Etkili	-İletişim sürecini başarılı sürdürmeyi sağlama -Öğrenci- öğretmen iletişimini arttırma
Ö5	Etkili	-İletişim sürecini başarılı sürdürmeyi sağlama -Akran iletişimini arttırma
Ö6	Etkili	-Daha rahat iletişim kurmayı sağlama -İletişim sürecini başarılı sürdürmeyi sağlama -Daha rahat iletişim kurmayı sağlama

Tablo 7’e göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin tümü iletişim sürecinde animasyonların etkili olduğu görüşündedir. Okul öncesi öğretmenleri iletişim sürecinde animasyonların etkisinin nedenlerini şu şekilde belirtmektedir:

- İletişim sürecini başarılı sürdürmeyi sağlama
- Daha rahat iletişim kurmayı sağlama
- Akran iletişimini arttırma
- Öğrenci- öğretmen iletişimini arttırma

Katılımcı okul öncesi öğretmenleri, iletişim sürecinde animasyonların etkisini en fazla iletişim sürecini başarılı sürdürmeyi sağlama nedenine bağlamaktadır. Bunu, daha rahat iletişim kurmayı sağlama, akran ve öğrenci- öğretmen iletişimini arttırma nedenleri izlemektedir.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinden **Ö2:** *Bir kere animasyonlar, içindeki konuşmalarla, etkileşimlerle çocuklara nasıl iletişim*

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Animasyonların Dil Gelişimine Etkisi Hakkındaki...

*kurulacağını öğretiyor. Çocuklar iletişimde sıkıntı yaşamıyor. Doğru ve düzgün bir şekilde iletişim kurabiliyorlar. Bunda animasyonlar etkili. Bir de arkadaşlar arasında iletişim artıyor. Bazen animasyonlar ile ilgili konuşuyorlar kendi aralarında. Birbirlerine anlatıyorlar. Bence bu şekilde iletişime katkısı oluyor animasyonların. Görüşleriyle animasyonların iletişim sürecindeki etkisini iletişim sürecini başarılı sürdürmeyi sağlama ve akran iletişimini arttırmaya bağlayarak ifade etmiştir. Ö4 ise animasyonların iletişim sürecindeki etkisini iletişim sürecini başarılı sürdürmeyi sağlama ve öğrenci- öğretmen iletişimini arttırma nedenlerini belirterek şu şekilde aktarmıştır: **Ö4: İletişim kurarken animasyonlar pozitif etkili bence. Oradaki iletişim unsurları çocuklara aynen yansıdığı için çocuklar iletişime nasıl başlanacağını, nasıl bitirileceğini duyarak görerek öğreniyor. Bir de bazı sorular sorarak benimle olan iletişimleri de artmış oluyor. Zaten ben de yönlendiriyorum. Animasyonlar da desteklemiş oluyor. Kısacası, bence animasyon, iletişim kurmada çok etkili.***

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Okul öncesi öğretmenlerinin animasyonların dil gelişimine etkisi ile görüşlerini belirleyerek değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışmadan elde edilen bulgular ışığında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin tamamının animasyonları materyal olarak kullandığı görülmüştür. Buna benzer olarak, Uzun ve Köse (2017, s.327), animasyonların okul öncesi öğretmenlerinin değerler eğitimi ile ilgili çalışmalarda kullandıkları materyaller arasında olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Katılımcı öğretmenlerin animasyon kullanma sıklığı haftada 1 ile 4 arasında değişmektedir. Öğretmenlerin tamamı animasyonları internet kaynakları üzerinden edindiklerini ifade etmişlerdir. Yalnızca bir öğretmen, animasyon elde etmekte internet kaynaklarına ek olarak film CD'lerinden yararlandığını ifade etmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin dil gelişimi kapsamında animasyonları kullanmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri kullandıkları animasyonlarda öğrenci seviyesine uygun olma, ilgi çekici olma, yerli olma, eğlenceli olması, uygun uzunlukta olma ve öğretici olma gibi niteliklerini aramaktadır. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenleri, dil gelişimi kapsamında kullandıkları animasyonlarda en fazla ilgi çekicilik niteliğini aramaktadır. Bunu izleyen nitelikler, animasyonların öğretici ve eğlenceli olmasıdır. Karakuş (2016, s.145), "Maysa ve Bulut" adlı animasyon çizgi filmi incelediği çalışmasında, bu yapımda Türk kültürünü ve yaşam tarzını yansıtan birçok unsur olduğunu belirtmiştir.

Türkmen (2012, s.152) ise “Pepee” adlı yapımın Türk kültürünün aktarım aracı olarak kullanılmasının bilincinde olduğunu ifade etmiştir. Bu sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin animasyonlarda aradığı yerli olma özelliğini taşıyan yayınlar bulunduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin dil gelişimi kapsamında animasyon kullanma amaçları; etkinlikleri çeşitlendirme, eğlendirerek öğretme, öğrenilenlerin pekişmesini sağlama ve öğrenme sürecinde öğrencileri hoşça vakit geçirmesini sağlamadır. Araştırmaya katılan öğretmenler dil gelişimi kapsamında en fazla eğlendirerek öğretme ve etkinlikleri çeşitlendirme amaçlarıyla animasyon kullanmaktadır. Bunları sırasıyla öğrenilenlerin pekişmesini sağlama ve öğrenme sürecinde hoşça vakit geçirme amaçları izlemektedir.

Araştırma kapsamında, okul öncesi öğretmenlerinin tamamı, animasyonların dil gelişimi üzerinde kavram, cümle ve iletişim bağlamında olumlu etkiye sahip olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Benzer şekilde, Yağlı (2013, s.718), “Caillou” ve “Pepee” örneği üzerine yaptığı çalışmada bu tarz materyallerin çocukların dilsel becerilerine olumlu katkıda bulunduğunu ifade etmiştir. Yine, Karakuş (2017, s.264) “Niloya” isimli yapımın okul öncesi dönemdeki çocukların dil gelişimi için uygun olduğunu belirtmiştir.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin tamamı, kavram gelişiminde animasyonların etkili olduğunu düşünmektedir. Katılımcı okul öncesi öğretmenleri bu durumun nedenlerini, animasyonların; soyut kavramları somutlaştırmasına, kavram sayısını arttırmasına, kavramla ilgili çeşitli örnekler sunmasına, kavram geliştirmeyi hızlandırmasına, kavramların kalıcı olmasını sağlamasına bağlamaktadır. Katılımcı okul öncesi öğretmenleri, animasyonların kavram gelişiminde etkisini en fazla soyut kavramları somutlaştırma ve kavram sayısını arttırma nedenlerine bağlamaktadır. Bunları, kavram geliştirmeyi hızlandırma, kavramların kalıcı olmasını sağlama ve kavramla ilgili çeşitli örnekler sunma nedenleri izlemektedir. Benzer olarak, Temizkan ve Atasoy (2016, s.582), çizgi filmlerin kelime öğrenmede etkili olduğunu, çizgi filmler sayesinde kelimelerin kalıcı olarak öğrenildiğini ve soyut kavramların somutlaştığını ifade eder. Coşkun ve Köroğlu (2016, s.616), “Pepee” ve “Caillou” adlı yapımları kavram öğretimi bakımından değerlendirdikleri çalışmalarında, kavramların tekrarlarının olduğunu bu durumun kavram öğrenilmesine ve pekiştirilmesine katkıda bulunduğunu belirtirler. Güngör (2014, s.202), çocukların çizgi filmler aracılığı ile kelime öğrenerek söz varlıklarını zenginleştirebileceği görüşündedir. Yine, Bayır ve Günşen (2017, s.746), çizgi filmlerde bulunan birçok sahnenin bilimsel kavramlara yer verilmesine uygun olduğu tespitinde bulunur.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Animasyonların Dil Gelişimine Etkisi Hakkındaki...

Katılımcı okul öncesi öğretmenlerinin tümü animasyonların cümle kurmada etkili olduğu görüşündedir. Katılımcı okul öncesi öğretmenlerine göre bu durumun nedenlerini, animasyonların; düzgün cümle kurmayı sağlamasına, cümle kurmada zorluk yaşanmasına engel olmasına ve cümleleri doğru şekilde kullanmayı sağlamasına bağlamaktadır. Okul öncesi öğretmenleri, cümle kurmada animasyonların en fazla düzgün cümle kurmayı sağladığı için dil gelişiminde etkili olduğunu düşünmektedir. Bunu izleyen nedenler, animasyonların cümle kurmada zorluk yaşanmasına engel olması ve cümleleri doğru şekilde kullanmayı sağlamasıdır. Benzer olarak Od (2013, s.506), çizgi filmlerin cümle yapıları ve konuşma hızına alışmada etkili olduğunu belirtir.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin tümü iletişim sürecinde animasyonların etkili olduğu görüşündedir. Okul öncesi öğretmenleri bu durumun nedenlerini, animasyonların; iletişim sürecini başarılı sürdürmeyi ve daha rahat iletişim kurmayı sağlamasına, akran ve öğrenci- öğretmen iletişimini arttırmasına bağlamaktadır. Katılımcı okul öncesi öğretmenleri, iletişim sürecinde animasyonların etkisini en fazla iletişim sürecini başarılı sürdürmeyi sağlama nedenine bağlamaktadır. Bunu, daha rahat iletişim kurmayı sağlama, akran ve öğrenci- öğretmen iletişimini arttırma nedenleri izlemektedir. Benzer olarak, Büyükbaykal (2007, s.36) çocukların izledikleri bir eğitici-öğretici programdan görüp duyduklarını o programı izlemiş olan başka çocuklarla paylaşma yoluyla sosyal etkileşim kurabileceklerini ifade eder.

Araştırma sonuçlarından yola çıkılarak şu önerilerde bulunulabilir

- Okul öncesi öğretmenleri, animasyon edinebilecekleri platformları çeşitlendirebilirler.
- Bu çalışma, farklı araştırma grupları ile yapılabilir.
- Benzer çalışmalara, nicel olarak temellendirilip farklı şekillerde yapılabilir.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Akay, H. G. (2000). *Kız Meslek Liseleri için Çocuk Gelişimi*. Esin Yayınları.
- Akpınar, Y. (2005). *Bilgisayar Destekli Eğitimde Uygulamalar*. Anı Yayıncılık.
- Banguoğlu, T. (1995). *Türkçenin Grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bayır, E., & Günşen, G. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının en çok izledikleri çizgi filmlerin bilimsel açılarından analizi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 746-761.

- Burke, K.A., Greenbowe, T. J. and Windschitl, M. A. (1998). Developing and using conceptual computer animations for chemistry instruction. *Journal of Chemical Education*, 75(12), 1658–1661.
- Büyükbaykal, G. (2007). Televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (28), 31-44.
- Calp, M. (2010). *Özel Eğitim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*. Nobel.
- Coşkun, E., & Köroğlu, M. (2016). Pepee ve Caillou çizgi filmlerinde kavram öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 210, 601- 619.
- Denzin, N. K. ve Lincoln, Y. S. (2005). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. In N.K. Denzin and Y.S. Lincoln (Eds.), *The Sage Handbook Of Qualitative Research* (pp. 1-33). Sage Publications.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler*. Anı Yayıncılık.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi Ve Zihinsel Yapılandırma*. Nobel.
- Güngör, M. (2014). Okulöncesi dönem çocuklarının televizyon izleme alışkanlıkları ve anne baba tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 199-216.
- Karakuş, N. (2015). Okul öncesi döneme hitap eden tema içerikli çizgi filmlerin değerler eğitime katkısı yönünden değerlendirilmesi (Niloya Örneği). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13(30), 251-277.
- Karakuş, N. (2016). Maysa ve bulut isimli animasyon çizgi filmin kültürel öğeler açısından incelenmesi/The evalution of the cartoon named maysa and bulut in terms of cultural elements. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34), 134-149.
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2015). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, 0-72 Ay Dil Gelişimi.
- Od, Ç. (2013). Erken yaşta yabancı dil öğretiminde çizgi filmlerin dinlediğini anlama ve konuşma becerilerine katkısı. *Turkish Studies*, 8(10), 499-508.
- Şimşek, T. (2005). *Çocuk Edebiyatı*. Suna Yayınları.
- Temizkan, M & Atasoy, A. (2016). Söz varlığının gelişimi açısından çizgi filmler üzerine bir değerlendirme (TRT Çocuk ve Minika Çocuk Örneği). *Millî Eğitim Dergisi*, 210, 577- 599.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Animasyonların Dil Gelişimine Etkisi Hakkındaki...

- Türkmen, N. (2012). Çizgi filmlerin kültür aktarımındaki rolü ve Pepee. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(2), 139-158.
- Uzun, M. & Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 305-338.
- Yağlı, A. (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Caillou ve Pepee örneği. *Electronic Turkish Studies*, 8(10), 707-719.
- Yin, R. K. (1994). *Case Study Research Design and Methods*. SAGE Publications.

EXTENDED ABSTRACT

Language development begins with family and immediate community after birth. The first encounter especially with abstract concepts coincides with the time of starting school. Preschool teachers play a big role in language development in this period. Today's given conditions, advanced technological opportunities also diversify materials that can be used in children's language development. Animations are among such materials. The purpose of the research was to explore and evaluate preschool teachers' views on the impact of animations on language development.

This research was designed as a case study and carried out with six preschool teachers working in schools affiliated with the Ministry of National Education in 2019. An easily accessible case sample was used to determine the participants. Teachers in the research group participated in the study based on the principle of volunteerism. Interviews were conducted in June 2019 to collect the data. The data were collected using a semi-structured interview form. The semi-structured interview form used in the research was created by the researcher after scanning the relevant literature. The interview form contains 2 chapters and 13 articles. The first part consists of 4 articles aimed at accessing the personal information of the participants; the second part consists of 9 articles aimed at determining the views of preschool teachers with the effect of animations on language development. The interview form was presented to 3 field experts and an opinion was taken from each of them. After receiving the opinions, the necessary changes were made on the form. In addition, the clarity and intelligibility of the pilot interview form with 3 teachers was tested in this way. They were analysed using the constant comparative method. The data covered by this study are presented in

tables. The tables were supplemented with one-on-one quotes from the views of the participating preschool teachers.

In this study, which aims to determine and evaluate the views of preschool teachers with the effect of animations on language development, the following results were reached:

All of the pre-school teachers involved in the study used animations as material. The frequency of participating teachers using animation ranges from 1 to 4 per week. All of the teachers stated that they acquired the animations through internet resources. Only one teacher stated that he used film CDs in addition to internet resources to obtain animation.

It uses animations as part of the language development of preschool teachers. Preschool teachers are looking for qualities such as being appropriate to the student level in the animations they use, being interesting, being native, being funny, being of appropriate length and being instructive. Pre-school teachers participating in the study are looking for the most interesting qualities in the animations they use as part of language development. The qualities that follow are that the animations are instructive and fun.

The aim of preschool teachers participating in the study is to use animation within the framework of language development; to diversify activities, to teach by entertaining, to strengthen what is learned and to ensure that students have a good time in the learning process. Teachers participating in the study use animation for the purposes of teaching and diversifying activities, entertaining the most within the framework of language development. These are followed by the goals of ensuring the strengthening of what is learned and enjoying the learning process, respectively.

As part of the research, all preschool teachers expressed the opinion that animations have a positive impact on language development in the context of concepts, sentences and communication.

All of the pre-school teachers involved in the research believe that animations are effective in concept development. Participating preschool teachers attribute the reasons for this situation to the fact that animations embody abstract concepts, increase the number of concepts, provide various examples related to the concept, accelerate the development of concepts, ensure that the concepts are permanent. Participating preschool teachers attribute the impact of animations on concept development to the reasons for embodying abstract concepts and increasing the number of concepts. These are followed by reasons for accelerating concept

development, ensuring that concepts are permanent, and providing various examples related to the concept.

All participating preschool teachers believe that animations are effective in creating sentences. According to participating preschool teachers, the reasons for this are attributed to the fact that animations ensure proper sentence creation, prevent difficulties in sentence creation and ensure the correct use of sentences. Preschool teachers believe that animation in sentence making is the most effective in language development, as it provides smooth sentence making. The reasons that follow are that animations prevent difficulties in forming sentences and allow you to use sentences correctly.

All of the pre-school teachers involved in the study are of the opinion that animations are effective in the communication process. Preschool teachers attribute the reasons for this situation to the fact that animations enable successful communication process and more convenient communication, as well as increase peer and student-teacher communication. Participating preschool teachers attribute the impact of animations in the communication process to the reason for ensuring successful continuation of the communication process. This is followed by reasons for ensuring more comfortable communication, increasing peer and student - teacher communication.